

ایکوموس ایران؛ پل ارتباطی با دانش و تجربه جهانی برای حفاظت از میراث فرهنگی

مهدی حجت
رئیس ایکوموس ایران

ارزش‌ها به تدریج اصلاح و با رفع معایب جواهره آن‌ها به نسل‌های بعد منتقل می‌شود.

دریافت ارزش‌ها و پیام انسانی مهمی هست که در میراث فرهنگی وجود دارد؛ البته برای اینکه انسان در زندگی روزمره خود با این ارزش‌ها روبه‌رو شود باید شرکت در جشن‌ها و مراسمات، بازدید از موزه و سفر داشته باشد.

مشکلی که به وجود آمده این است که این نوع ملاقات توأم با تفریح، سرگرمی و گردش است و به تدریج این جنبه تفریحی مواجه شدن با آثار بر جنبه انتقال ارزش‌ها و درک اینکه اثر چه می‌گوید و زندگی امروز و فردای من چه اثرگذاری دارد، بر این موارد غالب شده است.

امروز بیشتر با میراث فرهنگی تفریح می‌کنیم تا اینکه از آن درس بگیریم و بفهمیم که سیاق زندگی کردن در این سرزمین چگونه است؛ اگر کسی سؤال بپرسد که ایرانی بودن یعنی چه یعنی به روشی زندگی کردن که در طول هزاران سال در این سرزمین مردم با مجموعه اعتقادات، حوادثی که بر آنها گذشته و تجاربی که به دست آوردند.

یکی از مشخصات موجود در کشور آورده‌های اقلیمی، تاریخی و اعتقادی هست که بر همدیگر تأثیر گذاشته و بر این اساس ایران مردمی اهل تعاون دارد؛ مشارکت و کمک به یکدیگر از ویژگی مردم هست چون تاریخ این سرزمین به ما نشان داده که با تعاون و کمک به یکدیگر می‌توان در این سرزمین زندگی کرد.

یکی از خصوصیات مردم این سرزمین کمک کردن است و باید آن را فهمید؛ در این شرایطی که هر فردی در یک گوشه دنیا به خاطر افزوده شدن امکانات ارتباطی خودش را ژاپنی، فرانسوی یا اسپانیایی معرفی می‌کند، در این شرایط اینکه چه کسی هستیم، بیشتر مطرح می‌شود.

در گذشته‌های دور اگر فردی در روستایی زندگی می‌کرد، نیاز به اینکه بفهمد چه کسی هست، زیاد وجود نداشت؛ برای اینکه اطراف او خبری نبوده و اطلاعی برای مقایسه کردن نداشت ولی امروزه هرچه لوازم ارتباط جمعی بیشتر گسترش پیدا کرده سؤال هویتی و کیستی بیشتر مطرح می‌شود.

بحران، چون وقوع بلایای طبیعی یا تهدیدهای انسانی، در کنار سایر نهادها به ارزیابی خسارات، مستندسازی و ارائه راهبردهای مرمت اضطراری می‌پردازد. این کمیته با برگزاری همایش‌ها، کارگاه‌های آموزشی، نشست‌های تخصصی و انتشار نشریات علمی، سعی داشته است دانش مرمت و حفاظت را در جامعه حرفه‌ای گسترش دهد و زمینه ارتقای فرهنگ حفاظت از میراث فرهنگی را در سراسر کشور فراهم آورد.

نقش ایکوموس ایران تنها به همکاری‌های داخلی محدود نمی‌شود، بلکه با شرکت در رویدادها و پروژه‌های بین‌المللی، حضور فعالی در شبکه جهانی حفاظت از میراث فرهنگی دارد و نماینده‌ای شایسته برای میراث ایران در عرصه بین‌المللی محسوب می‌شود. حضور و فعالیت اعضای این کمیته در گروه‌های تخصصی ایکوموس جهانی، به انتقال تجربه‌ها و معرفی دستاوردهای علمی ایران کمک شایانی کرده است.

در مجموع، ایکوموس ایران حلقه واسطی میان تجربه‌های بومی و دانش جهانی در حوزه میراث محسوب می‌شود؛ نهادی که تلاش دارد آثار تاریخی و فرهنگی کشور نه تنها برای نسل امروز، بلکه برای آیندگان نیز زنده و پایدار باقی بمانند، به همین منظور و برای بررسی بیشتر موضوع به سراغ مهدی حجت، رئیس ایکوموس ایران آمده‌ایم تا از وی جويا شویم.

به عنوان سؤال ابتدایی جناب دکتر در خصوص چیرستی میراث فرهنگی و چشم‌انداز آن در آینده بفرمایید؟

همانطور که توجه دارید، مفهوم میراث فرهنگی از طریق دو کلمه منتقل می‌شود، یکی میراث (مجموعه آنچه انسان به صورت مادی یا معنوی به وجود آورده) و دیگری فرهنگی یعنی اینکه آنچه توسط انسان به وجود آمده دارای یک پیام فرهنگی است و ارزش‌هایی را به انسان امروز و فردا منتقل می‌کند.

با این پیام‌های منتقل شده می‌توان زندگی کرد؛ در حقیقت میراث فرهنگی محمل مجموعه ارزش‌هایی است که در یک سرزمین در طول تاریخ توسط انسان‌های آن سرزمین کسب و آموخته می‌شود؛ این

ایکوموس ایران، به عنوان شاخه ملی شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌ها (ICOMOS)، یکی از نهادهای اصلی و تخصصی در زمینه حفاظت، مرمت و مدیریت علمی میراث فرهنگی کشور به شمار می‌رود. این کمیته ملی، فعالیت خود را از سال ۱۳۵۲ آغاز کرد و همواره تلاش داشته است با به‌کارگیری جدیدترین دستاوردهای علمی و مهارت‌های تخصصی، نقش فعالی در حفظ میراث تاریخی ایران ایفا کند.

هدف اصلی ایکوموس ایران ارتقای استانداردهای حفاظت و مرمت، افزایش آگاهی عمومی و همکاری حرفه‌ای میان پژوهشگران، معماران، باستان‌شناسان، مرمئگران و سایر متخصصان مرتبط با میراث فرهنگی است. این نهاد، نه تنها به انتقال تجربه‌های جهانی و رویکردهای نوین حفاظت از طریق همکاری با ایکوموس جهانی می‌پردازد، بلکه بستری برای هم‌اندیشی، تبادل نظر و آموزش‌های تخصصی در سطح ملی فراهم می‌کند. از مهمترین وظایف ایکوموس ایران می‌توان به مشاوره و همفکری با سازمان‌های دولتی مانند وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اشاره کرد. این کمیته در تهیه و تدوین پرونده‌های ثبت آثار تاریخی ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو نیز نقش مشورتی و محوری دارد و با انجام مطالعات علمی، ارزیابی وضعیت آثار و ارائه راهکارهای حفاظتی، به پیشبرد روند ثبت و حفاظت آثار کمک می‌کند.

ایکوموس ایران همچنین در مواقع

